

Research Paper

The Impact of the Global "I'mPOSSIBLE" Program on the Iranian Students' Change of Attitude Toward Inclusive Sport

M. Pourkiani¹, A.Afrouzeh², M. Boroumand³, S. Soheili Pishkenari⁴

1. Assistant Professor of sport Management, Department of sport management and media, Faculty of sport science and health, Shahid Beheshti University, Tehran, Iran (Author Corresponding)

2. Ph.D. in sport management, Faculty of physical education and sport science, University of Tehran, Tehran, Iran

3. Assistant Professor of sport Management, Department of sport management and media, Faculty of sport science and health, Shahid Beheshti University, Tehran, Iran

4. Ph.D. in sport management, Faculty of physical education and sport science, University of Guilan, Rasht, Iran

Received: 2020/07/01

Accepted: 2020/10/20

Abstract

In recent years, international organizations have put forth various programs in way of creating an inclusive world. One of the programs which has recently been introduced by the International Paralympic Committee and has also been implemented in Iran is the "I'mPOSSIBLE" global program. This program aims to change young people's attitude toward people with disabilities. Thus, the main objective of the current study was to identify the impact of the implementation of the "I'mPOSSIBLE" program on changing the attitude of primary school students toward inclusive sport. The present study was of an applied and semi-experimental type. The statistical sample consisted of 50 sixth grade students who were put into two groups of 25 control and experimental students. The experimental group was trained in three sessions in accordance with the "I'mPOSSIBLE" program. The measurement tools included a questionnaire designed to assess children's attitude toward inclusive sport (Block, 1995) and an adjective checklist (Siperstein, 2006) in way of evaluating the cognitive attitude that used the pre-test and post-test design to obtain data. The questionnaires were given to both groups before and after the

---

1. Email: m.pourkiani46@gmail.com

2. Email: a.afrouzeh@gmail.com

3. Email: M_Boroumand@sbu.ac.ir

4. Email: saharsoheil3@gmail.com

implementation of the program. To analyze the variables, the mixed model analysis, the independent T, the follow-up extrapolation as well as the Wilcoxon tests were used. The results indicated that the program had a significant effect on changing the students' attitudes toward inclusive sport. It is suggested that the "I'mPOSSIBLE" program be included in the physical education (PE) curriculum and be implemented continuously in the primary schools in Iran. By implementing this program in schools, a large number of the existing restrictions for people with disabilities in society will be eliminated in addition to improving and promoting a positive attitude towards people with disabilities and their integration into the society.

Keywords: Paralympic, Inclusive Sport, I'mPOSSIBLE Program, Sport for Disable Person

---

Extended Abstract

Background and purpose

Disability is an undesirable and unpleasant phenomenon, which may occur during a humans' lifetime. The disabled people may be deprived of all life aspects as well as participation in many social, cultural, sport, and occupational events. Disability causes a low quality of life (Zahirinia, 2011). Inclusion development in various parts of society, such as education, and sports has been introduced as a solution to reduce adverse implications over recent years. In this context, the most substantial comprehensive program has focused on changing attitudes of individuals to promote inclusion in society. Accordingly, the International Paralympic Committee (IPC) has set its prospect to introduce and develop the training "I'mPOSSIBLE" program. This has been done to expand the values and perspectives of the Paralympic Movement among students aged 6-18 years old. I'mPOSSIBLE program aims to change the perception and attitude of young people toward disability through Paralympic values to create an inclusive society. This program was launched in Iran last year by IR.IRAN NPC. Accordingly, the purpose of this study is to identify the impact of the "I'mPOSSIBLE" program on the attitude of elementary students toward the inclusive sport.

Methodology

This paper was conducted using a quasi-experimental method and pretest-posttest design with a control group. The statistical sample comprised 50 sixth-grade elementary students in Tehran that were randomly assigned to two experimental and control groups (n=25). The experimental group (n=25) received the intervention through three 45-minute training sessions of the "I'mPOSSIBLE" program. Children's Attitudes towards Inclusive Physical Education

Questionnaire (CAIPE) (Block, 1995) was employed as a measurement tool. Some of its items were revised by the research team under the authority of expert professors. To assess the face and content validity, the final questionnaire was confirmed. Besides, Siperstein's Adjective Checklist (2006) was used to evaluate cognitive attitude. Both mentioned questionnaires were distributed among control and experimental groups one week before and after the program to collect data. A descriptive report of data was given by using mean, standard deviation, and frequency. To test the normality of data distribution, the Shapiro-Wilk test was used. Levene's test was employed to examine variance homogeneity of attitude toward inclusive sport at school and amending rules. The inferential analysis of variables (attitude toward inclusive sport at school and rules amendment) was done using Mixed ANOVA (2*2), independent t-test, and Bonferroni Test. The variable of "cognitive attitude" was analyzed using the Wilcoxon Test.

Results

A significant difference was observed between mean values of attitude toward inclusive sport at school obtained by the intervention (experimental) and control groups in posttest ($P=0.001$, Mean difference =1.633, Impact factor =0.838). Considering the significant impact of the time factor, the Bonferroni posthoc test was used to find the intragroup difference in each group. Results showed an increase in the mean value of "attitude toward inclusive sport at school" in the intervention group compared to pretest; this increase was statistically significant ($P=0.001$, Mean difference =-1.207, Impact factor =0.842). Also, results indicated an increase in the posttest mean value of "attitude toward rules amendment" in the intervention group compared to pretest; this increase was statistically significant ($P=0.001$, Mean difference =-1.340, Impact factor =0.689). There was not, however, any significant difference between pretest and posttest mean values of "attitude toward rules amendment" obtained by the control group ($P=0.381$, Mean difference =-0.140, Impact factor =0.032).

To compare the mean values of "positive and negative cognitive attitudes" among respondents, Wilcoxon Test was used. Results showed a significant mean difference between "positive and negative cognitive attitudes" of the intervention group in the posttest ($P=0.001$). In other words, the posttest mean values of positive cognitive attitudes in the intervention group were significantly higher than the negative cognitive attitude.

Discussion and Conclusion

Findings showed that the "I'mPOSSIBLE" program has a positive impact on the attitude of normal students (without disability) toward the inclusive sport. Seemingly, the content of the "I'mPOSSIBLE" program has changed the perception and attitude of Iranian students toward the inclusive sport. Therefore, it is recommended that the content of the "I'mPOSSIBLE" program be included in in-service courses of physical education teachers to make them familiar with the paralympic movement and inclusive sports. Teachers can launch this program in schools continuously. Furthermore, it is suggested to include the content of the "I'mPOSSIBLE" program in the physical education curriculum and to execute this program in elementary schools of Iran. In this case, South Korea has approved an Act in 2016 under which local governments should provide all individuals (students, employees, and so on) with educational and training programs. This Act aims to make individuals aware of people who live with a disability. To this end, this plan (actions for the welfare of people with disabilities in South Korea, 2016) is applied twice annually in all high schools of South Korea to raise information about disabled people. This program can be launched in schools not only to improve positive attitudes toward people with disability and their integration in society but also to remove many constraints for disabled people in society.

References

1. Block, M. E. (1995). Development and validation of the children's attitudes toward integrated physical education-revised (CAIPE-R) inventory. *Adapted Physical Activity Quarterly*, 12(1): 60-77 .
2. Siperstein, G. (2006). *Adjective checklist (ACL)*. Boston: Center for Social Development and Education, University of Massachusetts
3. Zahirinia, M. (2011). An Survey of Personal and Social Consequences of Disability. *Cultural Journal of Hormozgan*, 1(1): 162-180.(Persian).

تأثیر اجرای برنامه جهانی «من می توانم» بر تغییر نگرش دانش آموزان نسبت به ورزش فراگیر

محمد پورکیانی^۱، علی افروزه^۲، محمدرضا برومند^۳، سحر سهیلی پیشکناری^۴

۱. استادیار، مدیریت ورزشی، گروه مدیریت ورزشی و رسانه، دانشکده علوم ورزشی و تندرستی، دانشگاه شهید بهشتی، تهران (نویسنده مسئول)

۲. دانش آموخته دکتری مدیریت ورزشی، گروه مدیریت ورزشی، دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی، دانشگاه تهران، تهران

۳. استادیار، مدیریت ورزشی، گروه مدیریت ورزشی و رسانه، دانشکده علوم ورزشی و تندرستی، دانشگاه شهید بهشتی، تهران

۴. دانش آموخته دکتری مدیریت ورزشی، گروه مدیریت ورزشی، دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی، دانشگاه گیلان، رشت

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۹/۰۷/۲۹

تاریخ دریافت: ۱۳۹۹/۰۴/۱۱

چکیده

در سال‌های اخیر، سازمان‌های بین‌المللی برای خلق یک جهان فراگیر، برنامه‌های مختلفی را ارائه کرده‌اند. یکی از برنامه‌هایی که اخیراً توسط کمیته بین‌المللی پارالمپیک معرفی شد و در ایران نیز اجرا شد، برنامه جهانی «من می توانم» است. این برنامه درصدد است نگرش جوانان را نسبت به افراد دارای معلولیت تغییر دهد. لذا هدف اصلی این پژوهش شناسایی تأثیر اجرای برنامه «من می توانم» بر تغییر نگرش دانش آموزان مدارس ابتدایی نسبت به ورزش فراگیر بود. راهبرد پژوهش از نوع نیمه تجربی و با استفاده از طرح پیش آزمون-پس آزمون با گروه کنترل بود. نمونه آماری شامل ۵۰ نفر از دانش آموزان پایه ششم دبستان بودند که به صورت داوطلبانه در این پژوهش شرکت کردند و در دو گروه ۲۵ نفری کنترل و تجربی جای گرفتند. گروه تجربی در سه جلسه تحت آموزش برنامه‌های من می توانم قرار گرفتند. ابزار اندازه‌گیری شامل پرسش‌نامه نگرش کودکان نسبت به ورزش فراگیر (بلاک، ۱۹۹۵) و چک لیست صفات (سیپراستاین، ۲۰۰۶) برای ارزیابی نگرش شناختی بود که جهت جمع آوری داده‌ها، از طرح پیش آزمون و پس آزمون استفاده شد و پرسش‌نامه‌ها

1. Email: m.pourkiani46@gmail.com

2. Email: a.afrozeh@gmail.com

3. Email: M_Boroumand@sbu.ac.ir

4. Email: saharsoheil3@gmail.com

قبل و پس از اجرای برنامه در اختیار هر دو گروه قرار گرفت. برای تجزیه و تحلیل متغیرها از آزمون‌های آنالیز واریانس مختلط، تی مستقل و تعقیبی برونفرونی و همچنین ویل کاکسون استفاده شد. نتایج نشان داد این برنامه تأثیر معناداری بر تغییر نگرش دانش‌آموزان نسبت به ورزش فراگیر ($p=0/001$) و همچنین نگرش نسبت به تعدیل قوانین ($p=0/001$) دارد. پیشنهاد می‌شود برنامه «من می‌توانم» در سرفصل‌های درسی تربیت بدنی قرار گیرد و به صورت مستمر در مدارس ابتدایی ایران اجرا شود. با اجرای این برنامه در مدارس، علاوه بر بهبود و ارتقا نگرش مثبت نسبت به افراد دارای معلولیت و ادغام آنان در جامعه، بسیاری از محدودیت‌های موجود برای افراد دارای معلولیت در جامعه نیز از بین خواهد رفت.

واژگان کلیدی: پارالمپیک، ورزش فراگیر، برنامه من می‌توانم، ورزش معلولین

مقدمه

طبق آخرین گزارش سازمان جهانی بهداشت در سال ۲۰۱۸، حدود ۱۵ درصد از جمعیت جهان دارای معلولیت هستند. این در حالی است که سال‌های ۱۹۷۰ تا ۱۹۸۰، ۱۰ درصد از جمعیت جهان دارای معلولیت بودند. پژوهشگران اعتقاد دارند نرخ افزایش معلولیت به علت پیری جمعیت، شیوع سریع بیماری‌های مزمن و یا پیشرفت تجهیزات شناسایی انواع معلولیت است. انتظار می‌رود در سال ۲۰۵۰، تعداد افراد دارای معلولیت از ۱ بیلیون به ۲ بیلیون برسد. معلولیت، پدیده‌ای ناخواسته و ناگواری است که گروهی از انسان‌ها ممکن است به ناگزیر در بخشی از زندگی یا تمامی عمر خود به آن دچار شوند، بیشتر افراد دارای معلولیت در تمام جنبه‌های زندگی به حاشیه رانده می‌شوند و همواره از شرکت در رویدادهای اجتماعی، فرهنگی، ورزشی و شغلی محروم می‌شوند و کیفیت زندگی‌شان نیز معمولاً پایین است (ظهیری‌نیا، ۲۰۱۱). یکی از راهکارهایی که در سال‌های اخیر برای کاهش پیامدهای منفی مطرح شده است، توسعه فراگیری در بخش‌های مختلف جامعه از جمله آموزش و ورزش است. در آمریکا، فراگیری به عنوان رویکردی در نظر گرفته می‌شود که تمام دانش‌آموزان شامل دانش‌آموزان دارای معلولیت و بدون معلولیت، با همسالان خود در یک کلاس قرار و به طرق مختلف مورد حمایت قرار می‌گیرند (بلاک^۱، ۲۰۰۰). باید توجه داشت که فراگیری را نمی‌توان به عنوان یک ناهمگونی در سیستم آموزشی در نظر گرفت، بلکه فراگیری فرصتی برای توانمندسازی مدارس در جهت پاسخ به تنوع در دانش‌آموزان است (بوت و آینسکو^۲، ۲۰۰۲). در طول چند سال گذشته، ایده فراگیری

1. Block

1. Both & Ainscow

دانش‌آموزان دارای معلولیت در کلاس‌های آموزشی عمومی در بسیاری از کشورها متداول شده است (کی و ها،^۱ ۲۰۱۲). اجماع در خصوص آموزش فراگیر، در چهل و هشتمین جلسه کنفرانس بین‌المللی آموزش در سال ۲۰۰۸ پایه‌گذاری شد. در کنفرانس مذکور، طی یک تفاهم نامه بیان شد که آموزش فراگیر، یک فرایند پیوسته است که هدف آن فراهم کردن آموزش باکیفیت برای همه است، در حالی که به نیازهای متنوع، توانایی‌ها، ویژگی‌ها و انتظارات آموزشی همه دانش‌آموزان احترام گذاشته می‌شود (سازمان ملل متحد،^۲ ۲۰۰۸). این تفاهم نامه به دنبال حذف هرگونه اشکال تبعیض است؛ به ویژه، فراگیری یک ابزار برای افزایش مشارکت در آموزش توسط همه دانش‌آموزان است که به همه اهداف آموزشی دست پیدا کنند (دیپاو و دولتپر،^۳ ۲۰۰۰). محیط فراگیر مدارس، مزایای بی‌شماری برای دانش‌آموزان از رشد نگرشی تا رشد شناختی و از رشد اجتماعی تا رشد رفتاری ایجاد می‌کند (کاستن،^۴ ۲۰۱۴). این رشد از طریق محیط فراگیر و ایجاد حس پذیرش، حس تعلق و حس مورد حمایت بودن ایجاد می‌شود (کالیمون، گتینگر و ماکسول،^۵ ۲۰۱۰). نگاه و درک عمومی به این صورت است که زمانی که به جوانان دارای معلولیت حق انتخاب دهیم، آنها تمایل دارند در فعالیت‌های ورزشی و تفریحی فراگیر در مدرسه و جامعه مشارکت داشته باشند (رینولدز،^۶ ۱۹۹۳). این مشارکت می‌تواند درک پذیرش اجتماعی توسط این گروه از جامعه را افزایش دهد (مون،^۷ ۱۹۹۴). همچنین نتایج پژوهش‌ها نشان داده است فعالیت ورزشی و تفریحی به صورت فراگیر (افراد دارای معلولیت به همراه افراد بدون معلولیت) می‌تواند احساسات مثبتی را در هر دو گروه ایجاد کند (لیتل،^۸ ۱۹۹۰). همچنین مشارکت در ورزش و تفریحات به صورت فراگیر، می‌تواند اعتماد به نفس و پذیرش اجتماعی افراد دارای معلولیت و بدون معلولیت را نیز افزایش بدهد (داتیلو،^۹ ۱۹۹۶). چن، ریو، فنگ و همکاران^{۱۰} (۲۰۱۹) نیز در پژوهش خود نشان دادند فوتبال فراگیر می‌تواند منجر به بهبود مهارت و عملکرد در هر دو گروه دارای معلولیت و بدون معلولیت شود. در پژوهشی دیگر نیز نشان داده شد ورزش فراگیر

2. Qi & Ha
3. United Nations
4. DePauw & Doll-Tepper
5. Causton
6. Kalymon, Gettinger, & Hanley-Maxwell
7. Reynolds
8. Moon
9. Little
10. Dattilo
11. Chen, Ryuh, Fang, Lee, and Kim

می‌تواند منجر به تغییرات مثبت اجتماعی در مالوای آفریقا شود (کرایگ، بارسلونا، آیتور و همکاران^۱، ۲۰۱۹). فراگیری در یک بازی محلی هنگ‌کنگی نیز اثرات مثبتی در پی داشته است و باعث شده هر دو گروه، مهارت‌های اجتماعی را به صورت بهتری کسب کنند و همچنین سبک زندگی سالمی را در پیش بگیرند (چوی و چنگ^۲، ۲۰۱۹). ارتباطات و تماس بین افراد دارای معلولیت و بدون معلولیت در جامعه، همراه با تعامل‌های فردی، فواید متقابل و وضعیت برابر بین دو گروه می‌تواند نگرش نسبت به هر دو گروه را بهبود بخشد (آرچی و شریل^۳، ۱۹۸۹). افزایش درک جوانان جامعه برای تغییر رفتار خود نسبت به افراد دارای معلولیت و بدون معلولیت در جهت تسهیل فراگیری ورزش در مدارس و جامعه یکی از اهداف مهم جوامع است (وایت، موش، گولدنبرگ و همکاران^۴، ۱۹۹۷). اجرای فراگیری در جامعه از سال‌های گذشته مورد توجه پژوهشگران مختلف بوده است، با این وجود جوامع همواره با چالش‌هایی برای پیاده‌سازی ورزش فراگیر در جامعه مواجه بوده‌اند (وایت، موش، گولدنبرگ و همکاران، ۱۹۹۷). از سال‌های گذشته، یکی از مهم‌ترین برنامه‌های جوامع، تلاش برای تغییر نگرش افراد جامعه بوده است تا از این طریق فراگیری را در جامعه توسعه دهند. نگرش به عنوان یکی از ارکان کلیدی برای تغییر رفتار مردم نسبت به افراد با توانایی‌های متفاوت است، این بهبود رفتار برای ورزش فراگیر و ادغام ضروری است (شریل^۵، ۱۹۹۸). نگرش‌ها نقش بسیار مهمی در زندگی، اندیشه‌ها و رفتارهای فردی و اجتماعی انسان دارند (طاهریان، رسولی، ابوحمزه، ۲۰۱۷).

نگرش به عنوان یکی از مراحل آماده‌سازی و از پیش شرط‌های اصلی در تغییر رفتار افراد معرفی شده است (آلپورت، کلارک و پتیگرو^۶، ۱۹۵۴). تعریف نگرش به صورت چندبعدی گسترش یافته است. نظریه پردازان، نگرش را با اثرات شناختی و اجزای رفتاری توضیح می‌دهند. جز شناختی که مربوط به عقیده‌های گوناگون و آگاهانه افراد نسبت به یک موضوع است، و در جز رفتاری نیز منظور این است که شخص در برخورد با موضوع مورد نظر به گونه معینی رفتار می‌کند (روزنبرگ، هولند، مک گویر و همکاران^۷، ۱۹۶۰). در حالی که تعاریف می‌تواند متفاوت باشد، پژوهشگران اعتقاد دارند نگرش در زندگی انسان‌ها بسیار اهمیت دارد چرا که به عنوان راهنمای انسان‌ها در رسیدن به اهداف و بهبود

1. Craig, Barcelona, Aytur, Amato, & Young
2. Choi & Cheung
3. Archie & Sherrill
4. Wilhite, Mushett, Goldenberg, & Trader
5. Sherrill
6. Allport, Clark, & Pettigrew
1. Rosenberg, Hovland, McGuire, Abelson, & Brehm

ارتباطات کمک شایانی می‌کند (کاتز^۲، ۱۹۶۰). از طرفی کلاس درس و فضای مدرسه از موقعیت‌هایی است که افراد زیادی تحت تأثیر همسالان قرار می‌گیرند، چرا که بیشتر وقت دانش‌آموزان در این مکان سپری می‌شود و دانش‌آموزان در بیشتر مسائل و موقعیت‌های زندگی فردی و اجتماعی تحت نفوذ و تأثیر آموزه‌های مستقیم و غیر مستقیم همسالان خود قرار می‌گیرند. همچنین در فضای مدرسه، به طرق مستقیم در مقابله با نگرش‌های دیگر همسالان خود قرار می‌گیرند. از طرفی آنها با نگرش‌های متفاوت و ناهم‌ساز نگرش‌های خود مواجه می‌سازد تا دانش‌آموزان در نگرش‌های خود تجدید نظر کنند و نگرش‌های نادرست خود را اصلاح کنند (عبدالله پور و گلزاری، ۲۰۰۹). همچنین محیط سازمان یافته اجتماعی کلاس تربیت بدنی، یک فرصت بی نظیر برای توسعه رفتار اجتماعی دانش‌آموزان است (شریل، ۱۹۹۸). به طور کلی فضای مدارس فراگیر، یک فضای ایده‌آل است که فرصت ارزشمندی برای دانش‌آموزان ایجاد می‌کند تا دانش‌آموزان دارای معلولیت را به خوبی درک و پذیرش کنند (لی، ناراساکی، پارک و همکاران^۳، ۲۰۲۰). سر فیلیپ کریون^۴، رئیس سابق کمیته بین‌المللی پارالمپیک نیز اعتقاد دارد مدارس یک محیط ایده‌آل برای پایه‌ریزی شالوده‌هایی برای ساخت یک دنیای بهتر است. برای کودکان، معلولیت با معانی و مفاهیم منفی که اغلب در جامعه بزرگسالان وجود دارد، جایی ندارد و کودکان تنها بر توانستن تمرکز دارند^۵. بنابراین سازمان‌هایی از قبیل کمیته بین‌المللی المپیک و کمیته بین‌المللی پارالمپیک برنامه‌های خود را برای تغییر نگرش جامعه در مدارس اجرا می‌کنند. برای مثال کمیته بین‌المللی المپیک اخیراً برنامه «تعلیم و تربیت مبتنی بر ارزش‌های المپیک» را تحت عنوان OVEP^۴ در مدارس اجرا کرده است.

کمیته بین‌المللی پارالمپیک نیز در سال‌های اخیر اقدامات جدی‌ای برای توسعه ورزش فراگیر در جهان انجام داده است. در سال ۲۰۰۶، کمیته بین‌المللی پارالمپیک برنامه پارالمپیک در مدارس را برای ارتقا آگاهی نسبت به ورزش‌های پارالمپیکی طراحی کرد. این برنامه به منظور خلق محیطی جذاب برای دانش‌آموزان به منظور تجربه ورزش‌های پارالمپیکی طراحی شده بود. برنامه پارالمپیک در مدارس بر پایه چهار ارزش شامل احترام برای دستاوردهای ورزشی، احترام و پذیرش تفاوت‌های فردی، ورزش به عنوان حقوق انسانی و تقویت حمایت اجتماعی بود (کمیته بین‌المللی پارالمپیک، ۲۰۰۶). اجرای این برنامه پس از چند سال متوقف شد و سرفصل‌ها و محتوای آن به کلی تغییر کرد و مجدد

2. Katz

3. Lee, K., Narasaki-Jara, M., Park, J., Lai, B., Davis, R., & Oh, J.

4. Sir Philip Craven

5. Olympic Education Value Program

با نام جدید «من می‌توانم»^۱ معرفی شد. برنامه «من می‌توانم» یک برنامه آموزشی است که توسط بنیاد آجیتوس^۲، بازوی توسعه‌ای کمیته بین‌المللی پارالمپیک به منظور گسترش ارزش‌ها و چشم‌اندازهای جنبش پارالمپیک در بین دانش‌آموزان ۶ تا ۱۸ ساله توسعه یافته است. برنامه «من می‌توانم» از طریق آموزش فراگیری و ارزش‌های پارالمپیک، درصدد است درک و نگرش جوانان جامعه را نسبت به افراد دارای معلولیت تغییر دهد و یک جامعه فراگیر خلق کند. این برنامه در اختتامیه بازی‌های پارالمپیک زمستانی سوچی ۲۰۱۴ رونمایی شده است که نشان دهد افراد جامعه می‌توانند به هر چیزی که بخواهند برسند. در واقع این برنامه، تلاش می‌کند به دانش‌آموزان بیاموزد که آنها می‌توانند با استفاده از ارزش‌های پارالمپیک در زندگی خود از جمله شجاعت، اعتماد به نفس، الهام بخشی و برابری به هر چیزی که ظاهر ناممکن، دست یابند. لازم به ذکر است تمرکز این برنامه بر دانش‌آموزان بدون معلولیت است تا نگرش آنها را نسبت به افراد دارای معلولیت تغییر کند و پذیرش افراد دارای معلولیت در مدارس عادی و به تبع آن در جامعه افزایش یابد. محتوای این برنامه به صورت کاملاً تعاملی طراحی شده است و دانش‌آموزان با جنبش پارالمپیک، ارزش‌های پارالمپیک، پارالمپین‌ها و تاریخچه پارالمپیک آشنا می‌شوند و در نهایت نیز رشته‌هایی از قبیل والیبال نشسته، گلبال و دوومیدانی نابینایان، بسکتبال با ویلچر و ... را تجربه می‌کنند. همچنین کاربرگ‌هایی طراحی شده که بعد از هر بخش در اختیار دانش‌آموزان قرار داده می‌شود تا با تمرین بیشتر بر آموزه‌های خود عمق بخشند.

اگر چه تحقیقات زیادی در حوزه اثربخشی برنامه‌های آگاهی بخشی در خصوص افراد دارای معلولیت وجود دارد، اما تحقیقات بسیار کمی وجود دارد که اثربخشی برنامه‌های آگاهی بخشی در خصوص ورزش افراد دارای معلولیت را سنجیده شده باشد (مک‌کی، پارک و بلاک^۳، ۲۰۱۸). آنها به شناسایی تأثیر اجرای برنامه روز پارالمپیک در مدارس بر روی ۷۱ دانش‌آموز پرداختند. نتایج نشان داد این برنامه تأثیر مثبتی بر روی نگرش کودکان شرکت‌کننده در این برنامه دارد. آنها در پژوهش خود بر روی تئوری تضاد که یکی از اجزای اصلی در تغییر نگرش است کار کردند و آنها نشان دادند در دانش‌آموزانی که در برنامه روز پارالمپیک در مدارس شرکت کردند، تغییرات معناداری در اجزای تئوری تضاد شامل وضعیت برابر، اهداف مشارکتی، تعاملات فردی و پذیرش اجتماعی حاصل شد.

1. I'mPOSSIBLE program
2. Agitos Foundation
3. McKay, Park, & Block

مک‌کی، هیگل و بلاک^۱ (۲۰۱۹) در یک پژوهش کیفی، پس از اجرای برنامه روز پارالمپیک در مدارس، به ارزیابی آموخته‌های دانش‌آموزان از ورزش‌های پارالمپیکی و افراد دارای معلولیت در جامعه پرداختند. دانش‌آموزان در مصاحبه‌های خود موارد جالبی را بیان کرده بودند. یکی از دانش‌آموزان اظهار داشت «بعد از تجربه این برنامه، من متوجه شدم که افراد دارای معلولیت دقیقاً مثل ما هستند». یکی دیگر از دانش‌آموزان بیان داشته است، من همیشه فکر می‌کردم معلولیت افراد را از ورزش باز می‌دارد اما بعد از این برنامه متوجه شدم در صورتی که ورزش‌ها تعدیل شوند، این افراد می‌توانند مانند ما بسیاری از ورزش‌ها را انجام دهند. بسیاری دیگر از دانش‌آموزان نیز در صحبت‌های خود اظهار داشتند بعد از این برنامه دید آنها به افراد دارای معلولیت تغییر کرده است. مک‌کی و پارک (۲۰۱۹) در تحقیقی دیگر یک برنامه آگاهی بخشی نسبت به ورزش فراگیر را برای دانش‌آموزان اجرا کردند. آنها اعتقاد داشتند، دانشجویان از رهبران آینده هستند و آشنایی آنان با ورزش فراگیر برای تغییر نگرش جامعه نسبت به ورزش فراگیر الزامی است. آنها نشان دادند، برنامه مذکور به عنوان یک برنامه اثربخش می‌تواند منجر به تسهیل در تغییر نگرش شناختی دانشجویان شود. لیو، کودلک و جسیانآ (۲۰۱۰) به مقایسه نگرش نسبت به ورزش فراگیر دانش‌آموزان دختر و پسر بعد از اجرای برنامه پارالمپیک در مدارس پرداختند. نتایج نشان داد به طور کلی میانگین نمرات نگرش نسبت به ورزش فراگیر از ۱۶.۵۰ به ۱۷.۲۵ رسید. اما آنها نشان دادند گروه دختران در این برنامه اثرپذیرتر از پسران بودند.

برنامه «من می‌توانم» سال گذشته توسط کمیته ملی پارالمپیک در ایران اجرا شده است. لازم به ذکر است این برنامه برای اولین بار در ایران اجرا شده است. لذا ضروری است تا با شناسایی اثربخشی آن بر تغییر نگرش دانش‌آموزان نسبت به ورزش فراگیر، میزان دسترسی به اهداف را بررسی کرد تا در سال‌های آتی این برنامه با کیفیت بالاتری انجام شود. از طرفی تمام پژوهش‌هایی که در سال‌های اخیر در این حوزه انجام شده است، بر روی اثربخشی برنامه «روز پارالمپیک در مدارس» بوده است و با توجه به جدید بودن برنامه «من می‌توانم» و تغییر محتوا، سرفصل‌ها و نحوه آموزش، هنوز مقالاتی بر روی اثربخشی آن کار نشده است.

از طرفی ضروری است تا با اجرای چنین پژوهش‌هایی به گفتمان‌سازی در این حوزه پرداخته شود تا در آینده نزدیک با تصویب و اجرای قوانین حمایتی، این برنامه‌ها به صورت مستمر در کشورمان اجرا

1. McKay, Heagle, & Block
2. Liu, Kudláček, and Ješina

شود. لذا هدف اصلی این پژوهش شناسایی تأثیر اجرای برنامه «من می‌توانم» بر تغییر نگرش دانش-آموزان مدارس ابتدایی نسبت به ورزش فراگیر بود.

روش تحقیق

راهبرد پژوهش از نوع نیمه تجربی و با استفاده از طرح پیش آزمون-پس آزمون با گروه کنترل بود. نمونه آماری شامل ۵۰ نفر از دانش‌آموزان پایه ششم دبستان شهر تهران، واقع در منطقه ۳ در سال ۱۳۹۸ بودند که به صورت تصادفی در دو گروه ۲۵ نفره کنترل و تجربی تقسیم شدند. مداخله بدین صورت بود که دانش‌آموزان گروه تجربی (۲۵ نفر) در سه جلسه ۴۵ دقیقه‌ای تحت آموزش‌های برنامه «من می‌توانم» قرار گرفتند. برنامه آموزشی طبق سرفصل‌های آموزشی جدول شماره ۱ اجرا شد.

جدول ۱- سرفصل محتوای آموزش برنامه من می‌توانم برای آموزش در مدارس

ردیف	سرفصل	مدت زمان	جلسه
1	جنبش پارالمپیک	25 دقیقه	جلسه اول
2	ارزش‌های پارالمپیک	25 دقیقه	جلسه اول
3	پارالمپیک از گذشته تا کنون	25 دقیقه	جلسه دوم
4	ورزش فراگیر	25 دقیقه	جلسه دوم
5	داستان‌های الهام بخش پارالمپین‌ها	25 دقیقه	جلسه دوم
6	آشنایی با رشته‌های پارالمپیک (تئوری و عملی)	25 دقیقه	جلسه سوم

ابزار اندازه‌گیری شامل پرسش‌نامه نگرش کودکان نسبت به ورزش فراگیر (بلاک، ۱۹۹۵) بود که توسط تیم تحقیق و با نظر اساتید خبره، برخی از سئوالات آن تغییر کرد. برای تأیید روایی صوری و محتوایی، پرسش‌نامه نهایی مورد تأیید ۵ نفر از اساتید مدیریت ورزشی قرار گرفت همچنین پایایی پرسش‌نامه با استفاده از روش آلفای کرونباخ ($\alpha = 0/83$) مورد تأیید قرار گرفت. این پرسش‌نامه بدین صورت است که ابتدا برای کودکان، وضعیت یک دانش‌آموز دارای معلولیت به صورت زیر شرح داده می‌شود.

«علی یک پسر هم سن و سال شما است، او نمی‌تواند راه برود و به همین منظور از ویلچر استفاده می‌کند. علی علاقه دارد بازی‌هایی مثل شما انجام دهد اما او در برخی بازی‌ها خیلی خوب نیست. گر چه علی به طور مستقل و بدون کمک دیگران با ویلچر حرکت می‌کند اما حرکات او کندتر از حرکات

شماست. علی می‌تواند توپ را پرتاب کند اما دقت کنید که او تنها از فاصله نزدیک قادر به این کار است. او می‌تواند دربیبل بسکتبال انجام دهد، اما پرتاب‌های او معمولاً قدرت آن را ندارند که به حلقه برسد. به‌خاطر معلولیت علی از ناحیه پا، او معمولاً والیبال نشسته بازی می‌کند»

پس از خواندن این متن برای دانش‌آموزان، از آنها خواسته شد تا پرسش‌نامه مذکور را قبل از اجرای برنامه «من می‌توانم» و بعد از آن تکمیل نمایند. همچنین از چک لیست صفات سیپرستین^۱ (۲۰۰۶) برای ارزیابی نگرش شناختی استفاده شد. این پرسش‌نامه شامل ۳۴ صفت (۱۷ صفت مثبت و ۱۷ صفت منفی) بود که پس از بررسی توسط تیم تحقیق، ۳ صفت مثبت و سه صفت منفی حذف شد. این صفات شامل موارد مثبتی مثل باهوش، بشاش، خوشحال، سالم و ... و همچنین موارد منفی مثل خجالتی، نامرتب، کسل، غمگین و ... بود. دانش‌آموزان می‌توانستند به صورت آزادانه هر تعداد از صفات را که احساس می‌کردند متناسب با علی (فرد دارای معلولیت) است را انتخاب کنند. جهت جمع‌آوری داده‌ها، یک هفته قبل از اجرای برنامه و یک هفته پس از اجرای برنامه، هر دو پرسش‌نامه در اختیار دانش‌آموزان دو گروه کنترل و تجربی قرار گرفت. گزارش توصیفی داده‌ها با استفاده از میانگین، انحراف استاندارد، فراوانی انجام شد. برای بررسی طبیعی بودن توزیع داده‌ها از آزمون شاپیرو-ویلک و بررسی همگنی واریانس متغیرهای نگرش نسبت به ورزش فراگیر در مدرسه و تعدیل قوانین از آزمون لون استفاده شد. تجزیه و تحلیلی استنباطی متغیرهای نگرش نسبت به ورزش فراگیر در مدرسه و تعدیل قوانین با استفاده از آزمون آنالیز واریانس مختلط (۲*۲)، تی مستقل و تعقیبی برونفرونی و متغیر نگرش شناختی با استفاده از آزمون ویل کاکسون انجام شد. تمامی محاسبات در سطح معناداری ($P \leq 0/05$) انجام شد.

یافته‌ها

نمونه مورد مطالعه شامل ۵۰ دانش‌آموز پایه ششم بودند که به صورت تصادفی در دو گروه کنترل با میانگین سنی $12/16 \pm 0/37$ و تجربی با میانگین سنی $12/08 \pm 0/40$ قرار گرفتند. خروجی آزمون شاپیرو-ویلک نشان‌دهنده نرمال بودن توزیع داده‌های متغیرهای نگرش نسبت به ورزش فراگیر در

1. Siperstein

مدرسه و نگرش نسبت به تعدیل قوانین در هر گروه است. سطح معناداری آزمون لوین نیز نشان از همسانی واریانس در متغیرهای نگرش نسبت به ورزش فراگیر در مدرسه و نگرش نسبت به تعدیل قوانین را دارد؛ لذا نمره‌های آزمودنی‌های پرسش‌نامه با استفاده از آزمون آماری واریانس مختلط دو راهه تحلیل شد که در این طرح از دو گروه (مداخله، کنترل) به عنوان عامل بین‌گروهی و از زمان (پیش‌آزمون و پس‌آزمون) به عنوان عامل درون‌گروهی استفاده شد.

نتایج آزمون تحلیل واریانس مختلط نشان داد برای میانگین متغیر نگرش نسبت به ورزش فراگیر در مدرسه در اثر عامل زمان ($F=۰/۳۹۰$ ، اندازه اثر، $F=۳۰/۶۶۷$ ، $p=۰/۰۰۱$)، اثر تعامل زمان*گروه ($F=۶۰/۶۷۴$ ، $F=۰/۵۳۸$ ، اندازه اثر، $F=۵۵/۹۴۵$ ، $p=۰/۰۰۱$) و اثر عامل گروه ($F=۰/۵۵۸$ ، اندازه اثر، $F=۶۰/۶۷۴$ ، $p=۰/۰۰۱$) تفاوت معناداری مشاهده شد (جدول ۲).

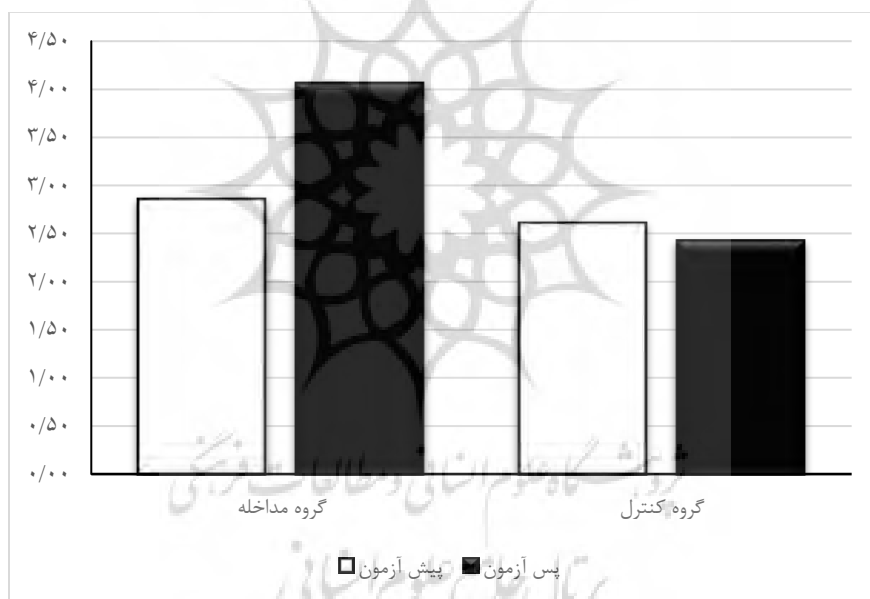
جدول ۲- نتایج حاصل از تحلیل واریانس مختلط برای متغیرهای نگرش نسبت به ورزش فراگیر در مدرسه و تعدیل قوانین

اندازه اثر	سطح معناداری	آماره تحلیل واریانس	میانگین مجذورات	درجه آزادی	مجموع مجذورات	منبع تغییرات
0.390	0.001	30.667	6.588	1	6.558	نگرش زمان
0.538	0.001	55.945	12.0188	1	12.018	نسبت به زمان*گروه ورزش فراگیر در مدرسه
0.558	0.001	60.674	22.090	1	22.090	گروه
0.439	0.001	37.555	13.690	1	13.690	نگرش زمان
0.340	0.001	24.689	9.000	1	9.000	نسبت به زمان*گروه
0.626	0.001	80.181	20.250	1	20.250	تعدیل قوانین گروه

توان آماری ۱ حاکی از دقت معناداری این اثرات است. با توجه به معناداری اثر عامل گروه از آزمون تی‌مستقل به منظور بررسی تفاوت بین‌گروهی در پیش‌آزمون‌ها و پس‌آزمون‌ها استفاده شد که نتایج نشان می‌دهد در پیش‌آزمون بین مقدار میانگین متغیر نگرش نسبت به ورزش فراگیر در مدرسه بین دو گروه مداخله و کنترل تفاوت معناداری مشاهده نشد ($F=۰/۰۳۴$ ، اندازه اثر، $F=۰/۲۴۷$ ، اختلاف میانگین، $P=۰/۱۹۷$)

اما در پس‌آزمون بین مقدار میانگین متغیر نگرش نسبت به ورزش فراگیر در مدرسه بین دو گروه مداخله و کنترل تفاوت معناداری مشاهده شد ($F=0/838$ ، اندازه اثر، $1/633$ = اختلاف میانگین، $p=0/001$). با توجه به معناداری اثر عامل زمان از آزمون تعقیبی بونفرونی به منظور بررسی تفاوت درون‌گروهی در هر گروه استفاده شد که نتایج نشان داد پس‌آزمون میانگین متغیر نگرش نسبت به ورزش فراگیر در مدرسه در گروه مداخله نسبت به پیش‌آزمون افزایش داشته است و این افزایش از لحاظ آماری معنادار است ($F=0/842$ ، اندازه اثر، $1/207$ = اختلاف میانگین، $p=0/001$)؛ اما در گروه کنترل بین پیش‌آزمون و پس‌آزمون میانگین متغیر نگرش نسبت به ورزش فراگیر در مدرسه تفاوت معناداری مشاهده نشد ($F=0/056$ ، اندازه اثر، $0/180$ = اختلاف میانگین، $p=0/246$). شکل ۱ تفاوت میانگین متغیر نگرش نسبت به ورزش فراگیر در مدرسه را در دو گروه مداخله و کنترل طی مراحل پیش‌آزمون و پس‌آزمون نشان می‌دهد.

شکل ۱ - تفاوت میانگین متغیر نگرش نسبت به ورزش فراگیر در مدرسه در گروه دو پیش‌آزمون و پس‌آزمون نتایج آزمون تحلیل واریانس مختلط نشان داد برای میانگین متغیر نگرش نسبت به تعدیل قوانین در اثر عامل زمان ($F=0/439$ ، اندازه اثر، $F=37/555$ ، $p=0/001$)، اثر تعامل زمان * گروه ($F=0/340$ ، اندازه اثر، $F=24/689$ ، $p=0/001$) و اثر عامل گروه ($F=0/626$ ، اندازه اثر، $F=80/181$ ، $p=0/001$) تفاوت معناداری مشاهده شد (جدول ۱). توان آماری ۱ حاکی از دقت معناداری این اثرات است. با توجه به معناداری

اثر عامل گروه از آزمون تی مستقل به منظور بررسی تفاوت بین گروهی در پیش‌آزمون‌ها و پس‌آزمون‌ها استفاده شد که نتایج نشان می‌دهد در پیش‌آزمون بین مقدار میانگین متغیر نگرش نسبت به تعدیل قوانین بین دو گروه مداخله و کنترل تفاوت معناداری مشاهده نشد ($p=0/049$ ، اندازه اثر، $=0/300$ اختلاف میانگین، $p=0/121$)؛ اما در پس‌آزمون بین مقدار میانگین متغیر نگرش نسبت به تعدیل قوانین بین دو گروه مداخله و کنترل تفاوت معناداری مشاهده شد ($p=0/779$ ، اندازه اثر، $=1/500$ اختلاف میانگین، $p=0/001$). با توجه به معناداری اثر عامل زمان از آزمون تعقیبی بونفرونی به منظور بررسی تفاوت درون‌گروهی در هر گروه استفاده شد که نتایج نشان داد پس‌آزمون میانگین متغیر نگرش نسبت به تعدیل قوانین در گروه مداخله نسبت به پیش‌آزمون افزایش داشته است و این افزایش از لحاظ آماری معنادار است ($p=0/689$ ، اندازه اثر، $=1/340$ اختلاف میانگین، $p=0/001$)؛ اما در گروه کنترل بین پیش‌آزمون و پس‌آزمون میانگین متغیر نگرش نسبت به تعدیل قوانین تفاوت معناداری مشاهده نشد ($p=0/381$ ، اندازه اثر، $=0/140$ اختلاف میانگین، $p=0/322$)؛ اما در دو گروه مداخله و کنترل طی مراحل پیش‌آزمون و پس‌آزمون نشان می‌دهد.

شکل ۲- تفاوت میانگین متغیر نگرش نسبت به تعدیل قوانین دو گروه در پیش‌آزمون و پس‌آزمون

فراوانی صفات تشکیل دهنده نگرش شناختی مثبت و منفی به تفکیک در جدول ۲ آورده شده است. در بین صفات نگرش شناختی مثبت در پیش‌آزمون، صفت کمک‌کننده در هر دو گروه (گروه مداخله ۱۳ فراوانی، گروه کنترل ۱۲ فراوانی) بیشترین فراوانی را به خود اختصاص دادند. همچنین در هر دو گروه صفت زیبا در پیش‌آزمون فراوانی به خود اختصاص نداده است. در پس‌آزمون بیشترین فراوانی بین صفات نگرش شناختی مثبت، صفت باهوش در گروه مداخله با ۱۲ فراوانی و صفت خوب در گروه کنترل با ۱۰ فراوانی است. در بین صفات نگرش شناختی منفی در پیش‌آزمون صفت غمگین در گروه مداخله با ۱۵ فراوانی و صفت خجالت‌زده با ۱۶ فراوانی در گروه کنترل بیشترین فراوانی را به خود اختصاص دادند. در پس‌آزمون بیشترین فراوانی بین صفات نگرش شناختی منفی؛ صفات تنها و خجالت‌زده در گروه مداخله با ۷ فراوانی و صفت ناراحت در گروه کنترل با ۱۱ فراوانی است.

جدول ۳- فراوانی تفکیکی صفات تشکیل دهنده نگرش شناختی مثبت و منفی

نگرش شناختی مثبت	گروه مداخله		گروه کنترل		نگرش شناختی منفی	گروه مداخله		گروه کنترل	
	پیش آزمون	پس آزمون	پیش آزمون	پس آزمون		پیش آزمون	پس آزمون	پیش آزمون	پس آزمون
سالم	1	8	1	2	آهسته (آرام)	12	3	9	6
مرتب (تمیز)	1	8	4	3	تنها	13	7	9	3
بادقت	4	2	4	4	نامرتب	2	0	1	1
مشتاق	3	11	6	1	خنگ	0	0	4	0
زیبا	0	4	0	2	بی‌دقت	3	3	3	3
باهوش	6	12	4	5	دروغگو	1	0	0	0
مفتخر	0	6	3	1	ضعیف	9	0	13	10
خوب	6	7	6	10	دیوانه	0	0	1	0
بشاش	1	4	2	3	ناراحت	6	1	7	11
کمک‌کننده	13	6	12	2	کسل	6	0	9	9
راستگو	8	4	4	3	زشت	0	0	1	0

2	0	0	0	احمق	3	3	6	3	خوشحال
7	16	7	12	خجالت‌زده	8	6	9	4	صمیمی
6	11	1	15	غمگین	7	13	8	2	مهربان

به منظور مقایسه میانگین رتبه نگرش شناختی مثبت و منفی در بین آزمودنی‌ها از آزمون ویل کاکسون استفاده شد (جدول ۳). نتایج نشان داد در پیش‌آزمون بین میانگین رتبه نگرش شناختی مثبت و نگرش شناختی منفی هم در گروه کنترل ($p=0/410$) و هم گروه مداخله ($p=0/054$) تفاوت معناداری مشاهده نشد. در پس‌آزمون نیز بین میانگین رتبه نگرش شناختی مثبت و نگرش شناختی منفی در گروه کنترل ($p=0/157$) تفاوت معناداری مشاهده نشد؛ اما در گروه مداخله در پس‌آزمون بین میانگین رتبه نگرش شناختی مثبت و نگرش شناختی منفی ($p=0/001$) تفاوت معناداری مشاهده شد. به عبارتی در پس‌آزمون گروه مداخله، میانگین رتبه نگرش شناختی مثبت به طور معناداری بیشتر از میانگین رتبه نگرش شناختی منفی است.

جدول ۴- نتایج آزمون ویل کاکسون برای مقایسه میانگین رتبه نمرات نگرش شناختی مثبت و منفی در دو گروه مداخله و کنترل

سطح معناداری	آماره	میانگین رتبه منفی	میانگین رتبه مثبت	رتبه برابر	رتبه منفی	رتبه مثبت	گروه
0.054	-1.930	11.79	12.58	2 ^c	17 ^b	6 ^a	پیش‌آزمون
0.001*	-4.395	0.00	13.00	0 ^f	0 ^e	25 ^d	پس‌آزمون
0.410	-0.824	10.31	15.86	2 ^c	16 ^b	7 ^a	پیش‌آزمون
0.157	-1.414	4.50	4.50	17 ^f	6 ^e	2 ^d	پس‌آزمون

a: پیش‌آزمون نگرش شناختی منفی کمتر از پیش‌آزمون نگرش شناختی مثبت، b: پیش‌آزمون نگرش شناختی منفی بیشتر از پیش‌آزمون نگرش شناختی مثبت، c: پیش‌آزمون نگرش شناختی منفی برابر پیش‌آزمون نگرش شناختی مثبت، d: پس‌آزمون نگرش شناختی منفی کمتر از پس‌آزمون نگرش شناختی مثبت، e: پس‌آزمون نگرش شناختی منفی بیشتر از پس‌آزمون نگرش شناختی مثبت، f: پس‌آزمون نگرش شناختی منفی برابر پس‌آزمون نگرش شناختی مثبت

بحث و نتیجه‌گیری

هدف این پژوهش، بررسی اثر اجرای برنامه «من می‌توانم» در مدارس بدون معلولیت، و اثر آن بر تغییر نگرش دانش‌آموزان بدون معلولیت نسبت به دانش‌آموزان دارای معلولیت و ورزش فراگیر بود. یافته‌های این پژوهش نشان داد، اجرای برنامه «من می‌توانم» تأثیر مثبتی بر تغییر نگرش دانش‌آموزان بدون معلولیت نسبت به ورزش فراگیر داشته است. برنامه پارالمپیک در مدارس حدود ۵ سال است که در اکثر مدارس اروپایی برگزار می‌شود که نتایج پژوهش‌ها نشان می‌دهد، این برنامه نقش مثبتی در تغییر نگرش دانش‌آموزان نسبت به افراد دارای معلولیت و همچنین ورزش فراگیر داشته است. یافته این پژوهش با یافته‌های پژوهش لیو و همکاران (۲۰۱۰) همراستا بود. آنها پس از اجرای این برنامه در مدارس جمهوری چک، نتیجه گرفتند که آموزش پارالمپیک در مدارس، ایده بسیار خوبی برای گسترش و ترویج فلسفه جنبش پارالمپیک در جامعه است. لی و همکاران (۲۰۲۰) نیز تأثیر آموزش ورزش‌های پارالمپیک در مدارس را بر تغییر نگرش دانش‌آموزان نسبت به ورزش فراگیر و همچنین نسبت به حقوق انسانی سنجیدند. تحقیق مذکور به صورت بلند مدت و در ۹ ماه انجام شد. علی‌رغم این که نمونه‌های این تحقیق، دانش‌آموزان دبیرستانی بودند، اما در نهایت نتایج نشان داد گروه تجربی تغییرات معناداری را نسبت به گروه کنترل تجربه کردند. بنابراین آنها نیز پیشنهاد کردند این برنامه آموزش ۵ هفته‌ای که توسط دانشگاه ملی سئول طراحی شده است می‌تواند در سیستم آموزش سنتی مدارس کره قرار گیرد. وایت و همکاران (۱۹۹۷) نیز پس از اجرای برنامه پارالمپیک در مدارس، با دانش‌آموزان بدون معلولیت مصاحبه انجام دادند تا اثر بخشی برنامه را بر تغییر نگرش آنها بررسی کنند. در همین راستا به یکی از جملات کلیدی دانش‌آموزان می‌توان اشاره کرد که گفته شده بود «من فکر می‌کنم این ایده بسیار خوبی باشد که همه ما فرصت‌های برابری داشته باشیم». ایجاد چنین درکی در دانش‌آموزان نشان از اجرای موفق آمیز این برنامه داشته است؛ چرا که برابری یکی از ارزش‌های اصلی جنبش پارالمپیک است. همچنین یکی از دلایل فقدان فعالیت بدنی دانش‌آموزان دارای معلولیت، عدم تعامل اجتماعی دانش‌آموزان دارای معلولیت با دانش‌آموزان مدارس بدون معلولیت است (آلپورت، ۱۹۵۴). در واقع این موضوع باعث شده است افراد بدون معلولیت در رابطه با افراد دارای معلولیت آشنایی بسیار کمی داشته باشند که این عدم آشنایی باعث ایجاد فاصله و دوری-گزینی افراد دارای معلولیت در جامعه و مدارس شده است. همچنین به نظر می‌رسد افراد دارای معلولیت و بدون معلولیت زمانی که در فعالیت بدنی با یکدیگر در تعامل هستند معمولاً دچار استرس

می‌شوند چرا که از انتظارات یکدیگر و همچنین از شرایط یکدیگر آگاهی کاملی ندارند. بنابراین بدیهی است یکی از عوامل مؤثر در توسعه فعالیت بدنی دانش‌آموزان دارای معلولیت و همچنین توسعه فراگیری، آموزش صحیح به افراد بدون معلولیت برای آشنایی بیشتر با دانش‌آموزان دارای معلولیت، برطرف کردن نگرش منفی و در نهایت پذیرش افراد دارای معلولیت توسط افراد بدون معلولیت است. حال به نظر می‌رسد، محتوای برنامه «من می‌توانم»، به خوبی توانسته است نگرش دانش‌آموزان ایرانی نسبت به ورزش فراگیر را تغییر دهد. بنابراین پیشنهاد می‌شود، محتوای برنامه «من می‌توانم»، در دوره‌های ضمن خدمت معلمان تربیت بدنی قرار گیرد، تا معلمان ضمن آشنایی با جنبش پارالمپیک و مدل‌های ورزش فراگیر، بتوانند این برنامه را به صورت مستمر در مدارس اجرا کنند. همچنین پژوهش‌های مختلفی از جمله نادری و سکینه پور (۲۰۱۹) موانع مشارکت معلولین در ورزش را عوامل فرهنگی-اجتماعی می‌دانند. لیموچی و همکاران (۲۰۲۰) نیز یکی از عوامل مشارکت ورزشی معلولین را فرهنگ و آموزش تعیین کردند. آنها نشان دادند زیرمقولاتی چون افزایش آگاهی و تغییر نگرش تأثیر بسزایی در افزایش مشارکت ورزشی افراد دارای معلولیت دارد. با توجه به این موارد، برنامه «من می‌توانم» به عنوان یک برنامه فرهنگی-آموزشی، می‌تواند مشارکت معلولین در فعالیت ورزشی را نیز افزایش دهد.

در بخش تغییر نگرش دانش‌آموزان نسبت به تعدیل قوانین نیز، نتایج نشان داد پس از اجرای این برنامه، تغییر در این نگرش نیز تفاوت معناداری نسبت به گروه کنترل داشته است. این یافته با یافته‌های (جسینا و همکاران، ۲۰۰۶) و (پاناچیتوس، اوآجلنیو، دولکریدو و همکاران، ۲۰۰۸) متفاوت بود. آنها در پژوهش خود بیان کردند، در عین حالی که نگرش دانش‌آموزان نسبت به افراد دارای معلولیت تغییر کرده بود، اما حاضر نبودند در ورزش قوانین بازی را تغییر دهند. به نظر می‌رسد یکی از دلایل عدم همسویی این یافته با پژوهش‌های قبلی، کم‌رنگ کردن نقش رقابت در بسته آموزشی بود. بلک و ویلیامسون (۲۰۱۷) یکی از موانع مهم توسعه ورزش فراگیر را مؤلفه رقابتی بودن فعالیت مورد نظر می‌داند. مک‌کی و همکاران (۲۰۱۸) نیز نشان دادند، نگرش دانش‌آموزان دختر به علت کمتر بودن روحیه رقابتی در آنها، نسبت به دانش‌آموزان دارای معلولیت، مثبت‌تر از پسران است. دانش‌آموزان با روحیه رقابتی اعتقاد دارند، دانش‌آموزان دارای معلولیت، بازی را کند و آهسته می‌کنند، شدت و هیجان بازی را کاهش می‌دهند و در نهایت بازی را خراب می‌کنند. به نظر می‌رسد، یکی از دلایل اصلی تغییر محتوای برنامه روز پارالمپیک در مدارس و تبدیل آن به برنامه «من می-

1. Panagiotou, Evaggelinou, Doukeridou, Mouratidou, & Koidou

توانم» همین موضوع بوده است. چرا که هدف اصلی برنامه من می توانم، توسعه ورزش فراگیر است و در این برنامه محتوای بیشتری در رابطه با فراگیری و تعدیل قوانین به دانش آموزان و معلمان گفته می شود. در همین راستا برنامه من می توانم دستورالعمل (TREE¹) را برای توسعه ورزش فراگیر در اختیار معلمان قرار می دهد. این دستورالعمل بیان می کند معلمان تربیت بدنی برای توسعه ورزش فراگیر باید بتوانند در سبک تدریس، قوانین، محیط و تجهیزات برای ورزش مورد نظر تعدیل انجام دهند تا بتوانند از رقابتی شدن ورزش و فعالیت بدنی در مدارس جلوگیری کنند تا زمینه مشارکت همه دانش آموزان فراهم شود. همچنین بلک و ویلیامسون^۲ (۲۰۱۱) مدل STEP^۳ را ارائه دادند. "استپ" از کنار هم قرار گرفتن اول کلمات فضا، وظیفه، تجهیزات و افراد شکل گرفته است. آنها اعتقاد داشتند برای توسعه ورزش در بین اقشار مختلف جامعه، مربیان و معلمان ورزش باید بتوانند با استفاده از خلاقیت خود، در فضای مورد نیاز، تجهیزات و ... تغییرات لازم را ایجاد کنند. در واقع هر دوی این مدل تلاش می کند، همه اقشار جامعه با هر توانایی به صورت هم زمان و فراگیر ورزش کنند. به طور کلی، یادگیری این مدل ها برای مربیان و معلمان ورزش توصیه می شود، چرا که آنها می توانند با استفاده از این مدل ها و تعدیل قوانین و شرایط رقابتی، ورزش فراگیر را در مدارس و به تبع آن در جامعه گسترش دهند. به طور کلی، دلیل ناهمسوئی این پژوهش را می توان تفاوت در نوع برنامه و همچنین تفاوت محتوایی برنامه دانست. همان طور که قبلاً ذکر شد، برنامه «من می توانم» متناسب با چشم انداز جدید جنبش پارالمپیک در جهت توسعه ورزش فراگیر طراحی شده است. به نظر می رسد این برنامه توانسته است به اهداف اولیه خود برای دستیابی به یک جهان فراگیر از طریق ورزش دست یابد.

به منظور ارزیابی اثربخشی این برنامه بر نگرش شناختی و احساسات دانش آموزان نسبت به افراد دارای معلولیت، از چک لیست صفات استفاده شد. در این بخش دانش آموزان هر دو گروه احساسات خود را در دو بخش پیش آزمون و پس آزمون نسبت به افراد دارای معلولیت در قالب صفات مثبت و منفی بیان می کردند. نتایج نشان داد آزمودنی های گروه تجربی در این بخش نیز تغییرات معناداری را تجربه کرده اند. این یافته همسو با یافته های لیو (۲۰۱۰) است. آنها نیز در پژوهش خود نشان دادند پس از اجرای برنامه من می توانم از تعداد صفات منفی کاسته و به تعداد صفات مثبت انتخاب شده افزوده

2. Teaching, Style, Rules, Environment, Equipment

3. Black, K., and D. Williamson

4. Space, Task, Equipment, People

می‌شود. در پیش آزمون گروه مداخله، صفت‌های منفی پرتکراری از قبیل تنها، آهسته و آرام، ضعیف، خجالت‌زده و غمگین وجود داشت که پس از انجام مداخله تعداد این صفت‌های منفی کاهش یافت و بر تعداد صفات مثبت انتخابی از جمله مشتاق، باهوش و صمیمی افزوده شد. نکته جالب در این قسمت کاهش انتخاب صفت "ضعیف" توسط دانش‌آموزان پس از اجرای این برنامه بود که از عدد ۹ به صفر رسید. یکی از دلایل این موضوع را می‌توان به تغییر ارزش‌های پارالمپیک در چند سال اخیر و تأکید بر دو ارزش مهم «شجاعت» و «الهام بخشی» دانست. بخش عمده‌ای از برنامه «من می‌توانم»، به مفاهیم عمیق ارزش‌های پارالمپیک می‌پردازد. همچنین با کلیپ‌ها و داستان‌های الهام بخش بیان می‌کند که چگونه افراد دارای معلولیت با شجاعت، اقدامات خارق‌العاده‌ای انجام می‌دهند و برای مردم دنیا الهام بخش هستند. به نظر می‌رسد این موارد باعث شده است، دانش‌آموزان گروه تجربی، صفات منفی کمتری را برای دانش‌آموزان دارای معلولیت انتخاب کنند.

در ایران رویکرد آموزش کودکان و نوجوانان دارای نیازهای ویژه و دارای معلولیت، از الگوی فراگیر آموزش که بر اساس فلسفه اجتماعی بنا شده است، پیروی می‌کند. این امر اگر چه امتیاز و یا مزیت خاصی برای این دانش‌آموزان محسوب نمی‌شود اما اصلی است که برای حفظ «کرامت انسانی» در همه افراد جامعه پذیرفته شده است. با این حال اجرای این رویکرد در سال‌های اخیر با مشکل رو به رو بوده است چرا که مدارس عادی از پذیرش دانش‌آموزان دارای معلولیت امتناع می‌کنند و همچنین دانش‌آموزان بدون معلولیت نیز نگرش مثبتی به کودکان دارای معلولیت ندارند. نتایج این پژوهش نشان داد در صورت اجرای این برنامه در مدارس، نگرش دانش‌آموزان نسبت به دانش‌آموزان دارای معلولیت مثبت خواهد شد و به تبع آن پذیرش آنان در مدارس و جامعه تسهیل خواهد شد و به خلق یک جامعه فراگیر کمک خواهد شد. لذا پیشنهاد می‌شود برنامه "من می‌توانم" در سرفصل‌های درسی تربیت بدنی قرار گیرد و به صورت مستمر در مدارس ابتدایی ایران اجرا شود. در همین راستا در سال ۲۰۱۶، در کشور کره جنوبی نیز قانونی تصویب شده است که دولت‌های محلی باید برای تمام افراد جامعه از جمله دانش‌آموزان، کارمندان و ... برنامه آموزشی و آگاهی بخشی نسبت به افراد دارای معلولیت داشته باشند. به همین منظور در تمام مدارس مقطع دبیرستان کره جنوبی، در سال حداقل دو بار برنامه آگاهی بخشی نسبت به معلولین اجرا می‌شود. با اجرای این برنامه در مدارس، علاوه بر بهبود و ارتقا نگرش مثبت نسبت به افراد دارای معلولیت و ادغام آنان در جامعه، بسیاری از محدودیت‌های موجود برای افراد دارای معلولیت در جامعه نیز از بین خواهد رفت.

تشکر و قدردانی

از کمیته ملی پارالمپیک جمهوری اسلامی ایران برای همکاری در انجام این پژوهش تشکر و قدردانی می‌شود.

منابع

1. Abdollahpour, M., & Golzari, M. (2009). Investigation of the effect of life skill training on attitude towards substance abuse in sirjan city high school students. *Research on Addiction*, 2(8): 33-54. (Persian).
2. Allport, G. W., Clark, K., & Pettigrew, T. (1954). *The nature of prejudice*, , New York: Doubleday Anchor
3. Archie, V. W., & Sherrill, C. (1989). Attitudes toward handicapped peers of mainstreamed and nonmainstreamed children in physical education. *Perceptual and Motor Skills*, 69(1): 319-322 .
4. Black, K., & Williamson, D. (2017). *Designing inclusive physical activities and games. In Design for sport* (pp. 229-264), England: Routledge.
5. Block, M. (2000). *A teacher's guide to including students with disabilities in regular physical education.*, Maryland: Brookes Publishing Co.
6. Block, M. E. (1995). Development and validation of the children's attitudes toward integrated physical education-revised (CAIPE-R) inventory. *Adapted Physical Activity Quarterly*, 12(1): 60-77 .
7. Booth, T., & Ainscow, M. (2002). *Index for inclusion: developing learning and participation in schools (2nd edn)*, Bristol: Centre for Studies on Inclusive Education (CSIE) .
8. Causton, J. (2014). *The principal's handbook for leading inclusive schools*, Maryland: Brookes Publishing Co.
9. Chen, C.-C. J., Ryuh, Y.-J., Fang, Q., Lee, Y., & Kim, M.-L. (2019). The Effects of Inclusive Soccer Program on Motor Performance and Sport Skill in Young Adults with and without Intellectual Disabilities. *Journal of Developmental and Physical Disabilities*, 31(4): 487-499 .
10. Choi, P. H. N., & Cheung, S. Y. (2019). Inclusive Sand-Shoeing Training Program for Students with and without Intellectual Disabilities in Hong Kong. *ICHPER-SD Journal of Research*, 10(2): 3-7.
11. Craig, P. J., Barcelona, B., Aytur, S., Amato, J., & Young, S. J. (2019). Using Inclusive Sport for Social Change in Malawi, Africa. *Therapeutic Recreation Journal*, 53(3): 244-263 .
12. Dattilo, J. (1996). Inclusive Leisure Services: Responding to the Rights of People with Disabilities. *Journal of Leisure Research*, 28(4): 312 .

13. DePauw, K. P., & Doll-Tepper, G. (2000). Toward progressive inclusion and acceptance: Myth or reality? The inclusion debate and bandwagon discourse. *Adapted Physical Activity Quarterly*, 17(2): 135-143 .
14. Ješina, O., Lucas, S., Kudláček, M., Janečka, Z., Machová, I., & Wittmannová, J. (2006). Effect of an intervention program on attitude of elementary school children toward inclusion of children with disability, *8th European Conference of Adapted Physical Activity*, Olomouc, Rep. Checa.
15. Kalymon, K., Gettinger, M., & Hanley-Maxwell, C. (2008). Middle school boys' perspectives on social relationships with peers with disabilities. *Remedial and Special Education*, 31(4): 305-316 .
16. Katz, D. (1960). The functional approach to the study of attitudes. *Public opinion quarterly*, 24(2): 163-204 .
17. Lee ,K., Narasaki-Jara, M., Park, J., Lai, B., Davis, R., & Oh, J. (2020). The Long-term Effect of a Paralympic Sports Class on Korean High School Students' Attitudes towards Peers with Disabilities and Perceptions of Their Human Rights. *International Journal of Disability, Development and Education*, 67(1):1-13 .
18. limoochi, S., Moshref Javadi, B., Safania, A., Mohamadi, F. (2020). Identification of Effective Factors on the Participation of the People with Disabilities in Sport Activities. *Contemporary Studies On Sport Management* , 9(18): 77-90. doi: 10.22084/smms.2020.20907.2513 (Persian)
19. Lindstrom, H. (1992). Integration of sport for athletes with disabilities into sport programmes for able-bodied athletes. *Palaestra*, 8(3): 28-32 .
20. Little, M. (1990). *Acceptance and access by accentuation of ability Adapted Physical Activity* (pp. 137-143), Berlin:Springer.
21. Liu, Y., Kudláček, M., & Ješina, O. (2010). The influence of Paralympic School Day on children's attitudes towards people with disabilities. *Acta Gymnica*, 40(2): 63-69 .
22. McKay, C., Haegele, J & ,Block, M. (2019). Lessons learned from Paralympic School Day: Reflections from the students. *European Physical Education Review*, 25(3): 745-760 .
23. McKay, C., & Park, J. Y. (2019). The Impact of Paralympic Skill Lab on College Student Cognitive Attitudes toward Inclusive Lifetime Sport and Fitness. *International Journal of Kinesiology in Higher Education*, 3(3): 67-76 .
24. McKay, C., Park, J. Y., & Block, M. (2018a). Exploring the variables associated with student attitudes toward inclusion in physical education after taking part in the Paralympic School Day programme. *International Journal of Inclusive Education*, 25(2): 1-19 .
25. McKay, C., Park, J. Y., & Block, M. (2018b). Fidelity criteria development: Aligning Paralympic school day with contact theory. *Adapted Physical Activity Quarterly*, 35(2): 233-242 .
26. Moon, M. S. (1994). *Making School and Community Recreation Fun for Everyone: Places and Ways To Integrate*: ERIC.

27. Nadri, A. (2019). Investigating Obstacles of Participation in Physical Activities and Exercise among the Disabled of Kermanshah Province. *Journal of Sport Management and Motor Behavior*, 16(31): 152-137. doi: 10.22080/jsmb.2019.10795.2453 (Persian)
28. Panagiotou, A. K., Evaggelidou, C., Doukeridou, A., Mouratidou, K., & Koidou, E. (2008). Attitudes of 5th and 6th grade Greek student toward the inclusion of children with disabilities in physical education classes after a Paralympic education program. *European Journal of Adapted Physical Activity*, 1(2): 31-43
29. Qi, J., & Ha, A. S. (2012). Inclusion in physical education: A review of literature. *International Journal of Disability, Development and Education*, 59(3): 257-281 .
30. Reynolds, R. (1993). *Recreation and leisure lifestyle changes. The ADA mandate for social change*. Maryland: Brooks Publication Co.
31. Sherrill, C. (1998). *Adapted physical activity, recreation and sport*, Boston:ERIC
32. Siperstein, G. (2006). *Adjective checklist (ACL)*. Boston: Center for Social Development and Education, University of Massachusetts
33. Taherian, M., Rasouli, M. R., & Abuhamzeh, A. (2017). The Effect of Educational Movies on Changing The Attitude of High School student in Damavand Toward drug Abuse. *Media Studies*, 12(1): 36-37 (Persian)
34. United Nations Educational. (2008). International conference on education, 48th session ,Geneva .
35. Wilhite, B., Mushett, C. A., Goldenberg, L., & Trader, B. R. (1997). Promoting inclusive sport and leisure participation: Evaluation of the Paralympic Day in the schools model. *Adapted Physical Activity Quarterly*, 14(2): 131-146 .
36. Zahirinia, M. (2011). An Survey of Personal and Social Consequences of Disability. *Cultural Journal of Hormozgan*, 1(1): 162-180.(Persian).

ارجاع دهی

پورکیانی، محمد؛ افروزه، علی؛ برومند، محمدرضا؛ سهیلی پیشکناری، سحر. (۱۴۰۱). تأثیر اجرای برنامه جهانی «من می‌توانم» بر تغییر نگرش دانش‌آموزان نسبت به ورزش فراگیر. پژوهش در ورزش تربیتی، ۱۰ (۲۶): ۷۲-۱۴۷. شناسه دیجیتال: 10.22089/RES.2020.9169.1918

Pourkiani, M; Afrouzeh, A; Boroumand, M; Soheili Pishkenari, S. (2022). The Impact of the Global "I'mPOSSIBLE" Program on the Iranian Students' Change of Attitude Toward Inclusive Sport. *Research on Educational Sport*, 10 (26): 147-72. (Persian). DOI: 10.22089/RES.2020.9169.1918

